

Nr 4

Av herr Wiklund, om ersättning till enskild för biträde åt polisen vid ingripande i samband med olyckshändelse.

I kungl. förordningen den 23 april 1948 om ersättning och belöning av statsmedel vid biträde åt ordningsmakten, 1 §, stadgas följande:

Har någon biträtt polismyndighet, polisman eller ordningsvakt vid ingripande mot person, som stört den allmänna ordningen eller begått eller misstänkts för brott eller kunnat antagas vara farlig för allmän säkerhet, och har till följd av ingripandet skada till person eller egendom tillskyndats honom, skall ersättning för skadan utgivas av allmänna medel. Ersättning skall dock ej utgå, då biträde varken påkallats eller eljest synt nödigt, ej heller då det lämnats mot uttryckligt förbud av polisverksamhetens utövare.

Ersättning skall bestämmas enligt de i 6 kap. strafflagen beträffande skadestånd stadgade grunderna; dock att därvid i fall som i 4 § nämnda kap. sägs avseende ej skall fästas vid tillgångarna hos den som må vara ansvarig för skadan.

Vad i första stycket är stadgat skall äga motsvarande tillämpning om någon till följd av ingripande som där avses fått vidkännas utgift eller eljest lidit ekonomisk förlust, ehuru skada till person eller egendom ej tillskyndats honom.

I 2 § stadgas att belöning kan utgå, om den som biträtt ordningsmakten visat särskild rådighet.

Som framgår av den citerade 1 § är alltså möjligheterna att få ersättning begränsade till de fall då någon hjälper polisen vid ingripande mot person, som stör allmän ordning, begått eller misstänkes för brott eller kan antagas vara farlig för allmän säkerhet. Däremot är från ersättning uteslutna de fall då någon biträder polisen — direkt eller indirekt — i samband med andra polisiära uppgifter och därvid kommer till skada. Om någon skyndar till polisens hjälp vid en olyckshändelse, t. ex. vid räddandet av en drunknande eller vid en trafikolycka, är möjligheterna till ersättning uteslutna.

Anledningen till att det över huvud taget finns en lagstiftning om ersättning vid biträde åt polismakten är att man velat stimulera allmänheten att biträda polisen vid olika former av ingripanden. Vid tillkomsten av 1948 års förordning uttalade utredningen (SOU 1947:25) att det borde vara en självklar skyldighet för alla ansvarskännande medborgare att vid behov, på polisens begäran eller självmant, bistå ordningsmakten ehuru någon sådan skyldighet ej föreläge enligt svensk rätt. Dess värre nödgades man

dock konstatera — anförde utredningen — att denna uppfattning i anmärkningsvärt ringa omfattning syntes omfattas av allmänheten. Departementschefen underströk (prop. 64/1948) att det torde kunna vara ägnat att bidra till att öka allmänhetens villighet till hjälpåtgärder att samhället på nu ifrågavarande sätt ger uttryck åt sin uppskattning av ingripanden till ordningsmaktens hjälp.

Det är alltså oomtvistat att allmänhetens villighet att i olika sammanhang biträda polisen bör stimuleras. Polisens uppgifter består emellertid inte blott i åtgärder mot brottslingar och farliga eller ordningsstörande individer. Polisen har även en skyldighet att hjälpa allmänheten på olika sätt genom att vidtaga olika former av humanitära ingripanden, t. ex. i samband med en olyckshändelse. Det är givetvis angeläget att allmänhetens villighet att biträda polisen även i sådana fall stimuleras. Det har ibland hävdats — t. ex. av inrikesministern som svar på en enkel fråga av mig den 11 december 1962 — att någon obenägenhet hos allmänheten att medverka i fall då polisens insatser har ett mera humanitärt syfte inte torde föreligga. Erfarenheten torde nog tyvärr utvisa att motsatsen icke tycks vara ovanlig. Det finns sålunda gott om exempel på bilolyckor, där bilister eller andra personer, som finns i närheten av olycksplatsen, inte visar något större intresse för att hjälpa till med räddningsarbetet och med att föra skadade till läkare eller sjukhus.

Inte minst med tanke på nu rådande brist på polispersonal vore det påkallat att ersättning och även belöning kunde utgå också vid biträde åt ordningsmakten, då denna ingriper i samband med olyckshändelser.

Förordningen om ersättning och belöning av statsmedel vid biträde åt ordningsmakten bör därför ändras så, att även enskilda personers ingripanden av nu åsyftat slag till hjälp åt polisen, vilka leder till skada till person eller egendom, kan föranleda ersättning för skadan och vid särskild rådhighet belöning.

Med hänvisning till vad ovan anförts hemställes,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om sådan ändring av 1 § Kungl. Maj:ts förordning om ersättning och belöning av statsmedel vid biträde åt ordningsmakten, att ersättning och belöning kan utgå även i de fall, då biträde lämnats ordningsmakten i samband med olyckshändelse.

Stockholm den 13 januari 1965

Daniel Wiklund